

Bevezetés

A gyógyászati segédeszközök Magyarországon több mint 1 millió ember életében vannak jelen, többségük súlyos vagy közepesen súlyos egészségkárosodással él, amelyből kifolyólag GYSE-eszközök finanszírozása jelentős tételt jelent a hazai egészségügyi rendszer számára. A hazai gyógyászati segédeszközhöz kapcsolódó teljes támogatáskiáramlás meghaladja a 71 milliárd Ft-ot, és évről évre dinamikusan növekszik a növekvő igényeknek megfelelően. A növekvő kiadások következtében a kormányzat és a finanszírozásért felelős Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) úgy érzi, hogy egyre többet fordít gyógyászati segédeszközökre (GYSE), más területektől vonva el forrásokat, azonban a GYSE forgalmazással kapcsolatos szakmai szervezetek álláspontja szerint a hazai gyógyászati segédeszközökkel foglalkozó ágazat mégis a működésképtelenség határára került, aminek elsődleges oka a tizenöt éve változatlan árakban, az időközben szükségszerűen végrehajtott béremelésekben, valamint a forint árfolyamának immáron hosszútávúnak tűnő romlásában keresendő.

Cél

Jelen tanulmányban arra tettünk kísérletet, hogy izoláljuk a GYSE-ellátás legfontosabb problémáját, és arra megnyugtató és hosszútávon is működőképes megoldást kínálunk. Tanulmányunkban kidolgoztunk egy árrevíziós rendszert a támogatott gyógyászati segédeszközök árának periodikus felülvizsgálatára. Munkánk során nem kívánunk megoldást javasolni a GYSE-ellátás évtizedes problémáira, hanem csak a hazai ágazat jelentős finanszírozási gondjait igyekszünk hosszú távon megoldani egy makrogazdasági tényezők változásaira építő, automatikus árkorrekciós mechanizmus bevezetésével.

Anyag és módszer

Arra az alapvető problémaforrásra keresünk adekvát megoldást, hogy a gyógyászati segédeszközök árából az előállítási, illetve szállítási költségek lényegesen nagyobb hányadot tesznek ki, mint az innovatív gyógyszerek esetében, amelyek támogatási rendszeréről közel 15 évvel ezelőtt a GYSE támogatási rendszert mintázták. Ez azt is jelenti, hogy sokkal kevésbé elfogadható az a gyógyszerpiacról eredő, és GYSE-re is alkalmazott finanszírozói attitűd, miszerint az inflációnak, az árfolyamromlásnak, az alapanyagárak és a gyártási költségek emelkedésének nem feltétlenül kell érvényesülnie a végső támogatás alapjául szolgáló árak emelkedésében, mert ezek a költségnövekmények az idő előrehaladtával egy közgazdaságilag is igazolható és társadalmilag is méltányos haszoncsökkenést eredményeznek.

Úgy véljük, hogy a GYSE-ellátás stabilitásának és fenntarthatóságának érdekében szükséges annak elismerése a szabályozók és a finanszírozók által, hogy ezek a termékek heterogének ugyan, de abban egységesek, hogy egyfelől költségintenzitásuk messze meghaladja a gyógyszerekét, másfelől sokkal inkább tartalmaznak kapcsolt szolgáltatásokat, vagyis az előállítási, logisztikai és kiszolgálási költségek olyan makrogazdasági folyamatok eredményeként bekövetkező növekedése, mint amilyen az infláció vagy az árfolyamromlás, nem kompenzálható a gyártók és forgalmazók által még időlegesen sem.

Tanulmányunkban megvizsgáltuk a fenntarthatóság érdekében figyelembe veendő makrogazdasági mutatókat, illetve meghatároztuk, hogy ezek közül melyeket és milyen módon lenne szükséges figyelembe venni egy periodikus árkorrekció során.

Eredmények

Elemzéseink alapján javasoljuk, hogy minden év március 1-jén a NEAK hivatalból indítson eljárást a befogadott gyógyászati segédeszközök árának felülvizsgálatára és ennek eredményeképpen módosítsa a közfinanszírozás alapjául elfogadott árakat az alábbiak szerint:

- 0,5-ös súllyal vegye figyelembe az MNB által publikált, tárgyévet megelőző teljes naptári év és a tárgyévet megelőző 2. teljes naptári év napi EUR/HUF középárfolyamainak átlagának hányadosát;
- 0,3-mas súllyal vegye figyelembe a KSH által publikált, tárgyévet megelőző teljes naptári évre vonatkozó bruttó bérváltozás arányát;
- illetve, 0,2-es súllyal vegye figyelembe a KSH által publikált, tárgyévet megelőző teljes naptári évre vonatkozó ipari termelői indexet.

1. ábra: A javasolt periodikus árkorrekciós rendszer egyenlete

$$\text{Közfinanszírozás alapját képező nettó ár}_t = \text{Közfinanszírozás alapját képező nettó ár}_{t-1} \times \left[\left(0,5 \times \frac{\text{Napi középárfolyam átlaga}_{t-1}}{\text{Napi középárfolyam átlaga}_{t-2}} \right) + \left(0,3 \times \text{Éves bruttó bérváltozás}_{t-1} \right) + \left(0,2 \times \text{Ipari termelői árindex}_{t-1} \right) \right]$$

Tanulmányunkban számszerűsítettük az általunk javasolt árrevíziós rendszer bevezetésével járó költségvetési kiadásokat, valamint betegterheket is. Amennyiben a rendszer már a tavalyi év során bevezetésre került volna, úgy a 2020-as évre vonatkozóan becslésünk szerint ez 3,5 milliárd Ft többlet-támogatáskiáramlást generált volna a finanszírozó, illetve 782 millió Ft többlettérítési díjat a betegek számára. Előbbi nem több, mint a teljes GYSE-kassza 5%-a, utóbbi pedig a GYSE-használók között egyenletesen oszlik szét kiszámítható minőségű ellátást szavatolva.

2. ábra: A javasolt periodikus árkorrekciós rendszer pénzügyi kihatása

Év	TB támogatás káramlás (Millió forint)	Teljes térítési díj (Millió forint)
2020	72 000,00	18 000,00
2021	75 000,00	18 000,00
2022	78 000,00	18 000,00
2023	80 000,00	18 000,00

Következtetések

Az árrevíziós rendszer bevezetésével összefoglalóan, véleményünk szeirnt az alábbi előnyöket lehet elérni:

- A működésképtelenség határára sodródó GYSE-ágazat finanszírozási gondjai hosszú távon megoldódnak;
- A minőségi gyógyászati segédeszközök hazai piacról való kivonásának fenyegetettsége megszűnik;
- A gyógyászati segédeszközök ára leköveti a gyártásukra hatással lévő főbb gazdasági tényezők trendszerű változását (akár pozitív, akár negatív irányban);
- A finanszírozó egy egyszerű egyenlet segítségével képes lesz előre tervezni az árrevíziós mechanizmus okozta többletforrás-igényt, és ennek megfelelően az erre fordítandó összeget el tudja különíteni;
- Megszűnik az a néhány termék esetében megfigyelhető jelenlegi káros gyakorlat, miszerint az adott termék forgalmazója egyoldalúan, és a jogszabályi előírásokhoz nem illeszkedve térítési díjat emel, vagy az importőr jobb alkupozíciójával visszaélve a kiskereskedelem számára árrés nélkül adja tovább a termékeket;
- A GYSE gyártók és forgalmazók hosszabb távon tudnak tervezni működésükkel kapcsolatban, nem feltétlenül több, de mindenképpen kiszámíthatóbb és stabilabb finanszírozásban részesülnek, amely tényezők kedvezően hatnak az új és minőségi eszközök hazai gyártására és forgalmazására